

บทที่ 2

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

บทที่ 2

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่

(1) ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(2) รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง จะออกกฎกระทรวงมิให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแก่นายจ้างประเภทหนึ่งประเภทใดก็ได้

อธิบาย พระราชบัญญัตินี้มิใช้บังคับกับ

(1) งานราชการทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น

(2) งานรัฐวิสาหกิจ (ทั้งหมด) ตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

ไม่ว่าจะในส่วนของคุ้มครองแรงงานหรือประกันสังคมก็ตาม ก็แยกออกไปด้วย

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ดังกล่าว จะออกกฎกระทรวงมิให้ใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแก่นายจ้างประเภทใดประเภทหนึ่งก็ได้ ซึ่งขณะนี้ได้มีกฎกระทรวงออกมามีให้ใช้บังคับแก่งานประเภทใดประเภทหนึ่งของนายจ้างแล้วจำนวน 12 ฉบับ (ถึงวันที่ 19 ส.ค. 41)

กิจการของนายจ้างที่ได้รับการยกเว้นได้แก่

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 วรรคสอง และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

การมิให้ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนบังคับแก่นายจ้างประเภทหนึ่งประเภทใด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) มิให้ใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 บังคับแก่นายจ้างซึ่งประกอบกิจการโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับครูใหญ่และครู

(2) มิให้ใช้บทบัญญัติมาตรา 12 มาตรา 18 มาตรา 21 และมาตรา 22 ของหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 การใช้แรงงานทั่วไป ตั้งแต่มาตรา 23 ถึงมาตรา 37 เว้นแต่มาตรา 30 หมวด 3 การใช้แรงงานหญิงตั้งแต่มาตรา 38 ถึงมาตรา 43 หมวด 4 การใช้แรงงานเด็กตั้งแต่มาตรา 44 ถึงมาตรา 52 หมวด 5 ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด ตั้งแต่มาตรา 53 ถึงมาตรา 77 เว้นแต่การจ่ายค่าจ้างตามมาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 55 และมาตรา 70

หมวด 6 คณะกรรมการค่าจ้าง ตั้งแต่มาตรา 78 ถึงมาตรา 91 หมวด 7 สวัสดิการ ตั้งแต่มาตรา 92 ถึงมาตรา 99 หมวด 8 ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตั้งแต่มาตรา 116 ถึงมาตรา 117 หมวด 11 ค่าชดเชย ตั้งแต่มาตรา 118 ถึงมาตรา 122 และหมวด 13 กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง ตั้งแต่มาตรา 126 ถึงมาตรา 138 บังคับแก่นายจ้างซึ่งจ้างลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

(3) มิให้ใช้บทบัญญัติมาตรา 12 มาตรา 16 มาตรา 18 และมาตรา 22 ของหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 การใช้แรงงานทั่วไป ตั้งแต่มาตรา 23 ถึงมาตรา 37 หมวด 3 การใช้แรงงานหญิง ตั้งแต่มาตรา 38 ถึงมาตรา 43 หมวด 4 การใช้แรงงานเด็ก ตั้งแต่มาตรา 44 ถึงมาตรา 52 หมวด 5 ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด ตั้งแต่มาตรา 53 ถึงมาตรา 77 เว้นแต่การจ่ายค่าจ้างตามมาตรา 53 มาตรา 54 มาตรา 55 และมาตรา 70 หมวด 6 คณะกรรมการค่าจ้างตั้งแต่มาตรา 78 ถึงมาตรา 91 หมวด 7 สวัสดิการ ตั้งแต่มาตรา 92 ถึงมาตรา 99 หมวด 9 การควบคุม ตั้งแต่มาตรา 108 ถึงมาตรา 115 หมวด 10 การพักงาน ตั้งแต่มาตรา 116 ถึงมาตรา 117 หมวด 11 ค่าชดเชย ตั้งแต่มาตรา 118 ถึงมาตรา 122 และหมวด 13 กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง ตั้งแต่มาตรา 126 ถึงมาตรา 138 บังคับแก่นายจ้างซึ่งจ้างลูกจ้างทำงานที่มิได้แสวงหากำไรในทางเศรษฐกิจ

มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้

“นายจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ และหมายความรวมถึง

(1) ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง

(2) ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย

(3) ในกรณีที่ผู้ประกอบการได้ว่าจ้างด้วยวิธีเหมาค่าแรง โดยมอบให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดรับช่วงไปควบคุมดูแลการทำงานและรับผิดชอบจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอีกทอดหนึ่งก็ดี มอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้จัดหาลูกจ้างมาทำงานอันมิใช่การประกอบธุรกิจจัดหางานก็ดี โดยการทำงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ให้ถือว่าผู้ประกอบการเป็นนายจ้างของลูกจ้างดังกล่าวด้วย

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร

“ผู้ว่าจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงว่าจ้างบุคคลอีกบุคคลหนึ่งให้ดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดเพื่อประโยชน์แก่ตน โดยจะจ่ายสินจ้างตอบแทนผลสำเร็จแห่งการงานที่ทำนั้น

“ผู้รับเหมาขั้นต้น” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับจะดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดจนสำเร็จประโยชน์ของผู้ว่าจ้าง

“ผู้รับเหมาช่วง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำสัญญากับผู้รับเหมาขั้นต้นโดยรับจะดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของงานใดในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาขั้นต้นเพื่อประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้าง และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งทำสัญญากับผู้รับเหมาช่วงเพื่อรับช่วงงานในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาช่วง ทั้งนี้ ไม่ว่าจะรับเหมาช่วงกันกี่ช่วงก็ตาม

“สัญญาจ้าง” หมายความว่า สัญญาไม่ว่าเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาระบุชัดเจน หรือเป็นที่เข้าใจโดยปริยายซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกบุคคลหนึ่ง เรียกว่านายจ้างและนายจ้างตกลงจะให้ค่าจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

“วันทำงาน” หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างทำงานตามปกติ

“วันหยุด” หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างหยุดประจำสัปดาห์ หยุดตามประเพณี หรือหยุดพักผ่อนประจำปี

“วันลา” หมายความว่า วันที่ลูกจ้างลาป่วย ลาเพื่อทำหมั้น ลาเพื่อกิจธุระอันจำเป็น ลาเพื่อรับราชการทหาร ลาเพื่อการฝึกอบรมหรือพัฒนาความรู้ความสามารถ หรือลาเพื่อคลอดบุตร

“ค่าจ้าง” หมายความว่า เงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างสำหรับระยะเวลาการทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือระยะเวลาอื่น หรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาทำงานปกติของวันทำงาน และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดและวันลาที่ลูกจ้างมิได้ทำงาน แต่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้

“ค่าจ้างในวันทำงาน” หมายความว่า ค่าจ้างที่จ่ายสำหรับการทำงานเต็มเวลาการทำงานปกติ

“อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ” หมายความว่า อัตราค่าจ้างที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

“อัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้นฐาน” หมายความว่า อัตราค่าจ้างที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนดเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

“การทำงานล่วงเวลา” หมายความว่า การทำงานนอกหรือเกินเวลาทำงานปกติหรือเกินชั่วโมงทำงานในแต่ละวันที่นายจ้างลูกจ้างตกลงกันตามมาตรา 23 ในวันทำงานหรือวันหยุด แล้วแต่กรณี

“ค่าล่วงเวลา” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน

“ค่าทำงานในวันหยุด” หมายความว่า เงินที่นายจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานในวันหยุด
“ค่าล่วงเวลาในวันหยุด” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานล่วงเวลาในวันหยุด

“ค่าชดเชย” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อเลิกจ้าง นอกเหนือจากเงินประเภทอื่นซึ่งนายจ้างตกลงจ่ายให้แก่ลูกจ้าง

“ค่าชดเชยพิเศษ” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อสัญญาจ้างสิ้นสุด เพราะมีเหตุกรณีพิเศษที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

“เงินสะสม” หมายความว่า เงินที่ลูกจ้างจ่ายเข้ากองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง

“เงินสมทบ” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายสมทบให้แก่ลูกจ้างเพื่อส่งเข้าสมทบกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง

“พนักงานตรวจแรงงาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

อธิบายนายจ้าง หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานให้กับตนโดยจ่ายค่าจ้างหรือค่าตอบแทนให้ และนอกจากนี้ยังหมายถึง

(1) บุคคลผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายจ้างให้ทำการแทน

ตัวอย่างเช่น นายสมชายผู้จัดการบริษัทเดินทางไปต่างประเทศ ได้มอบหมายให้นายวิชัยพนักงานของบริษัทรักษาการผู้จัดการแทนตนเช่นนี้ นายวิชัยถือว่าเป็นนายจ้างตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้

(2) ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคล เช่น เป็นบริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ให้หมายรวมถึงผู้ทำการแทนนิติบุคคลนั้น เช่นนายแดงเป็นผู้ทำการแทนบริษัท และรวมถึงผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ทำการแทนให้ทำการแทนอีกด้วย

ตัวอย่างเช่น นายแดงเป็นผู้จัดการบริษัทศิรชัยการไฟฟ้าจำกัด นายแดงจึงเป็นผู้ทำการแทนบริษัทศิรชัยการไฟฟ้าจำกัดซึ่งเป็นนายจ้าง และหมายรวมถึงนายเขียวซึ่งขึ้นมารักษาการแทนนายแดงขณะนายแดงไม่อยู่ไปต่างประเทศ นายเขียวย่อมอยู่ในฐานะเป็นนายจ้างที่ทำการแทนนายแดงที่ทำการแทนบริษัทศิรชัยการไฟฟ้าจำกัดที่เป็นนายจ้างโดยตรงด้วย

(3) ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการหรือนายจ้างได้ว่าจ้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยวิธีเหมาค่าแรงโดยบุคคลนั้นรับช่วงไปควบคุมดูแลการทำงานแทนผู้ประกอบการ รวมทั้งรับผิดชอบในการจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอีกทอดหนึ่งก็ดี หรือมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้ไปจัดหาลูกจ้าง

มาทำงานอันมิใช่ประกอบธุรกิจจัดหางาน โดยการทำงานนั้นจัดเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิต หรืออยู่ในธุรกิจที่ผู้ประกอบการรับผิดชอบอยู่ ให้อธิบายผู้ประกอบการนั้นเป็นนายจ้างตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ที่ตกลงทำงานให้กับนายจ้างโดยรับค่าจ้าง ไม่ว่าจะเรียกชื่ออะไร เช่น ลูกจ้างรายวัน ลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างทดลองงาน ฯลฯ กฎหมายถือว่าเป็นลูกจ้างที่มีสิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมกันหมด

ผู้ว่าจ้าง หมายถึง ผู้ที่ตกลงว่าจ้างบุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้ดำเนินงานทั้งหมดหรือบางส่วน ของงานชนิดใดเพื่อประโยชน์ของตน โดยสัญญาว่าจะจ่ายค่าตอบแทนในผลสำเร็จจากงานที่ทำนั้น

ผู้รับเหมาขั้นต้น หมายถึง ผู้ซึ่งตกลงรับดำเนินงานทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้จนสำเร็จ ประโยชน์ของผู้ว่าจ้าง

ผู้รับเหมาช่วง หมายถึง ผู้ที่ทำสัญญากับผู้รับเหมาขั้นต้นว่าจะรับดำเนินการทั้งหมด หรือบางส่วนในงานใดในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาขั้นต้นเพื่อประโยชน์แก่ผู้ว่าจ้าง และหมายรวมถึงผู้ซึ่งทำสัญญากับผู้รับเหมาช่วงเพื่อรับช่วงงานในความรับผิดชอบของผู้รับเหมาช่วง ไม่ว่าจะรับเหมาทั้งที่ช่วงก็ตาม

สัญญาจ้าง หมายถึง การทำสัญญาระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างไม่ว่าจะเป็นหนังสือ หรือปากเปล่าที่ระบุชัดเจนก็ตาม หรือการกระทำใด ๆ ที่ทำให้เป็นที่เข้าใจโดยปริยายว่าจะมีการจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้แก่นายจ้าง

วันทำงาน หมายถึง วันที่นายจ้างกำหนดให้ลูกจ้างทำงานตามปกติ เช่น วันจันทร์-ศุกร์ เป็นต้น

วันหยุด หมายถึง วันที่นายจ้างกำหนดให้ลูกจ้างหยุดประจำสัปดาห์หรือหยุดตามประเพณี หรือหยุดพักผ่อนประจำปี

วันลา หมายถึง วันที่ลูกจ้างลาไป เช่น ลาป่วย ลาเพื่อธุรกิจอันจำเป็น ลาเพื่อเข้ารับราชการ ลาเพื่อฝึกอบรมหรือพัฒนาความรู้ หรือลาเพื่อคลอดบุตรและทำหมัน เป็นต้น

ค่าจ้าง หมายถึง เงินที่นายจ้างตกลงกับลูกจ้างที่จะจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างในการทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือระยะเวลาอื่น ๆ หรือจ่ายให้โดยคำนวณจากผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาปกติของวันทำงาน เช่น เย็บกางเกงได้ 1 ตัวได้ค่าจ้างหรือค่าแรงเท่ากับ 40 บาท เป็นต้น

นอกจากนี้ค่าจ้างยังหมายรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างมิได้ทำงาน แต่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเงินดังกล่าวตาม พ.ร.บ. นี้ เช่น ลูกจ้างประจำ เป็นต้น

ค่าจ้างในวันทำงาน หมายถึง ค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้สำหรับการทำงานเต็มเวลาในวันทำงานปกติ

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ หมายถึง อัตราค่าจ้างตามที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้นฐาน หมายถึง อัตราค่าจ้างที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนดเป็นเกณฑ์กลางหรือเป็นพื้นฐานในการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ

การทำงานล่วงเวลา หมายถึง การทำงานที่เกินเวลาทำงานปกติหรือเกินชั่วโมงทำงานในแต่ละวันที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันตามมาตรา 23 ในวันทำงานหรือวันหยุด แล้วแต่กรณี

ค่าล่วงเวลา หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนที่ให้ลูกจ้างทำงานเกินเวลาปกติของวันทำงาน

ค่าล่วงเวลาในวันหยุด หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในการทำงานล่วงเวลาในวันหยุด

ค่าทำงานในวันหยุด หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างมาทำงานในวันหยุดในเวลาปกติของวันทำงานปกติ

ค่าชดเชย หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อเลิกจ้างลูกจ้างโดยที่ลูกจ้างไม่มีความผิด เป็นเงินพิเศษสุดนอกเหนือจากเงินทุกชนิดที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อเลิกจ้าง

ค่าชดเชยพิเศษ หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อสัญญาจ้างสิ้นสุดลง เพราะมีเหตุการณ์พิเศษอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

เงินสะสม หมายถึง เงินที่ลูกจ้างต้องจ่ายเข้ากองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง

เงินสมทบ หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายเข้าสมทบกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง

พนักงานตรวจแรงงาน หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

อธิบดี หมายถึง อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

รัฐมนตรี หมายถึง รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงาน กับออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

การแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงาน จะกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยก็ได้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

อธิบาย รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงาน กับออกกฎกระทรวงและประกาศ กระทรวงเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

- การแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงานจะกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้ด้วยก็ได้

กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ถือว่ามีผลบังคับใช้ได้

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 7 การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ลูกจ้างพึงได้ตามกฎหมายอื่น

อธิบาย สิทธิหรือประโยชน์ใดที่ลูกจ้างได้มาไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ลูกจ้างจะได้รับตามกฎหมายอื่นหากมี

มาตรา 8 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ทางนิติศาสตร์ เพื่อมีอำนาจฟ้องคดีหรือแก้ต่างคดีแรงงานให้แก่ลูกจ้างหรือทนายทโดยธรรมของลูกจ้างซึ่งถึงแก่ความตาย และเมื่อกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมแจ้งให้ศาลทราบแล้ว ก็ให้มีอำนาจกระทำการได้จนคดีถึงที่สุด

อธิบาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ เพื่อทำหน้าที่ฟ้องหรือแก้ต่างคดีแรงงานให้แก่ลูกจ้างหรือทนายทโดยธรรมของลูกจ้างซึ่งถึงแก่ความตาย จนกว่าคดีจะถึงที่สุด หลังจากที่กระทรวงแรงงานฯ ได้แจ้งการแต่งตั้งให้ศาลทราบแล้ว

มาตรา 9 ในกรณีที่นายจ้างไม่คืนเงินประกันตามมาตรา 10 วรรคสอง หรือไม่จ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด ภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา 70 หรือค่าชดเชยตามมาตรา 118 ค่าชดเชยพิเศษตามมาตรา 120 มาตรา 121 และมาตรา 122 ให้นายจ้างเสียดอกเบี้ยให้แก่ลูกจ้างในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละสิบห้าต่อปี

ในกรณีที่นายจ้างจงใจไม่คืนหรือไม่จ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เมื่อพ้นกำหนดเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ถึงกำหนดคืนหรือจ่ายให้นายจ้างเสียเงินเพิ่มให้แก่ลูกจ้างร้อยละสิบห้าของเงินที่ค้างจ่ายทุกระยะเวลาเจ็ดวัน

อธิบาย กรณีที่นายจ้างไม่ยอมคืนเงินประกันตามมาตรา 10 วรรคสอง หรือไม่จ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด ภายในเวลาที่กำหนดตาม

มาตรา 70 หรือค่าชดเชยตามมาตรา 118 ค่าชดเชยพิเศษตามมาตรา 120 มาตรา 121 และ มาตรา 122 โดยให้นายจ้างจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ลูกจ้างในระหว่างที่ผิดนัดร้อยละ 15 ต่อปี

ในกรณีที่นายจ้างจงใจไม่จ่ายเงินตามวรรคแรกโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เมื่อพ้นเวลา 7 วันนับแต่วันถึงกำหนดคืนหรือจ่าย นายจ้างต้องเสียเงินเพิ่มแก่ลูกจ้างอีกร้อยละ 15 ของเงิน ที่ค้างจ่ายทุก ๆ ระยะเวลา 7 วัน

ในกรณีที่นายจ้างพร้อมจะคืนเงินหรือจ่ายเงินตามวรรคสองและวรรคสาม และได้ นำเงินไปมอบไว้ที่สำนักงานแรงงานจังหวัดหรือกรมแรงงาน เพื่อจ่ายให้แก่ลูกจ้างแล้ว นายจ้าง ไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยหรือเงินเพิ่มอีกนับแต่วันที่นำเงินไปวางไว้แล้ว

มาตรา 10 ภายใต้บังคับมาตรา 51 วรรคสอง ห้ามมิให้นายจ้างเรียกหรือรับเงินประกัน การทำงาน หรือเงินประกันความเสียหายในการทำงานจากลูกจ้าง เว้นแต่ลักษณะหรือสภาพของงาน ที่ทำนั้นลูกจ้างต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่นายจ้างไว้ ทั้งนี้ลักษณะหรือสภาพของงานที่ให้เรียกหรือรับเงินประกันจากลูกจ้างได้ ตลอดจนจำนวนเงินและวิธีการเก็บรักษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่นายจ้างเรียกหรือรับเงินประกัน หรือทำสัญญาประกันกับลูกจ้างเพื่อชดใช้ ความเสียหายที่ลูกจ้างเป็นผู้กระทำ เมื่อนายจ้างเลิกจ้าง หรือลูกจ้างลาออก หรือสัญญาประกัน สิ้นอายุ ให้นายจ้างคืนเงินประกันพร้อมดอกเบี้ย ถ้ามี ให้แก่ลูกจ้างภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ นายจ้างเลิกจ้างหรือวันที่ลูกจ้างลาออก หรือวันที่สัญญาประกันสิ้นอายุ แล้วแต่กรณี

อธิบาย ภายใต้บังคับมาตรา 51 วรรคสอง นายจ้างจะเรียกหรือเงินประกันการทำงาน หรือเงินประกันความเสียหายอันเกิดจากการทำงานจากลูกจ้างไม่ได้ ยกเว้นเป็นงานที่มีลักษณะ หรือสภาพของงานที่ทำนั้น ลูกจ้างต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งมีผลทำให้นายจ้างได้รับความเสียหายได้ ทั้งนี้ รัฐมนตรีจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ในเรื่องลักษณะหรือสภาพของงานที่นายจ้างสามารถเรียกเก็บเงินประกันจากลูกจ้างได้ ตลอดจน กำหนดจำนวนเงินและวิธีการเก็บรักษาเป็นลำดับไป ซึ่งขณะนี้กำหนดให้เรียกเงินประกันได้ ไม่เกิน 60 วันของค่าจ้างรายวันหรือ 2 เดือน

อย่างไรก็ดี หากนายจ้างเรียกหรือเก็บเงินประกันหรือทำสัญญาประกันกับลูกจ้างเพื่อ ชดใช้ความเสียหายที่ลูกจ้างเป็นผู้กระทำ เมื่อนายจ้างเลิกจ้างลูกจ้าง หรือลูกจ้างลาออก หรือสัญญา ประกันสิ้นอายุลง นายจ้างจะต้องคืนเงินประกันพร้อมดอกเบี้ยถ้ามีให้แก่ลูกจ้างภายใน 7 วันนับแต่ วันที่นายจ้างเลิกจ้างหรือนับแต่วันที่ลูกจ้างลาออก หรือวันที่สัญญาประกันสิ้นอายุ แล้วแต่กรณี

มาตรา 11 หน้าที่เกิดจากการไม่ชำระค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลา ในวันหยุด ค่าชดเชย ค่าชดเชยพิเศษ เงินสะสม หรือเงินเพิ่มให้ลูกจ้างหรือกรมสวัสดิการ

และคุ้มครองแรงงาน แล้วแต่กรณี มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของนายจ้างซึ่งเป็นลูกจ้างในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิในค่าภาษีอากรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

อธิบาย หนี้อันเกิดจากการที่นายจ้างไม่จ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด ค่าชดเชย ค่าชดเชยพิเศษ เงินสะสม เงินสมทบ หรือเงินเพิ่มให้แก่ลูกจ้าง หรือกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานแล้วแต่กรณี ถือว่ามีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของนายจ้าง ซึ่งเป็นลูกหนี้ และให้อยู่ในลำดับเดียวกับกับบุริมสิทธิในค่าภาษีอากรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือบุริมสิทธิในลำดับที่ 3 นั้นเอง

มาตรา 12 ในกรณีที่นายจ้างเป็นผู้รับเหมาช่วง ให้ผู้รับเหมาช่วงถัดขึ้นไป หากมีตลอดสาย ถึงผู้รับเหมาขั้นต้นร่วมรับผิดชอบกับผู้รับเหมาช่วงซึ่งเป็นนายจ้างในค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด ค่าชดเชย ค่าชดเชยพิเศษ เงินสะสม เงินสมทบ หรือเงินเพิ่ม

ให้ผู้รับเหมาขั้นต้นหรือผู้รับเหมาช่วงตามวรรคหนึ่งมีสิทธิไต่เบี่ยเงินที่ได้จ่ายไปแล้วตามวรรคหนึ่งคืนจากผู้รับเหมาช่วงซึ่งเป็นนายจ้าง

อธิบาย กรณีที่นายจ้างเป็นผู้รับเหมาช่วง ให้ผู้รับเหมาช่วงถัดขึ้นไป หากมีตลอดสาย จนถึงผู้รับเหมาขั้นต้นร่วมรับผิดชอบกับผู้รับเหมาช่วงซึ่งเป็นนายจ้าง ในค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด ค่าชดเชย ค่าชดเชยพิเศษ เงินสะสม เงินสมทบ หรือเงินเพิ่ม

ผู้รับเหมาขั้นต้นหรือผู้รับเหมาช่วงตามวรรคแรกมีสิทธิไต่เบี่ยเอาเงินที่จ่ายไปแล้วตามวรรคหนึ่งคืนจากผู้รับเหมาช่วงที่เป็นนายจ้างได้

มาตรา 13 ในกรณีที่กิจการใดมีการเปลี่ยนแปลงตัวนายจ้างเนื่องจากการโอน รัับมรดก หรือด้วยประการอื่นใด หรือในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคล และมีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงโอน หรือควบกับนิติบุคคลใด สิทธิต่าง ๆ ที่ลูกจ้างมีอยู่ต่อนายจ้างเดิมเช่นใด ให้ลูกจ้างมีสิทธิเช่นว่านั้นต่อไปและให้นายจ้างใหม่รับไปทั้งสิทธิและหน้าที่อันเกี่ยวกับลูกจ้างนั้นทุกประการ

อธิบาย กิจการใดที่มีการเปลี่ยนแปลงตัวนายจ้างเนื่องจากการโอน การรับมรดก หรือด้วยประการอื่นใด หรือในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคล และมีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงโอน หรือควบกับนิติบุคคลใด สิทธิต่าง ๆ ที่ลูกจ้างมีอยู่กับนายจ้างเดิมเช่นไร ก็ให้ลูกจ้างมีสิทธินั้นทุกอย่างต่อไป และนายจ้างคนใหม่จะต้องรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่อันเกี่ยวกับลูกจ้างเหล่านั้นทุกประการ

มาตรา 14 ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างให้ถูกต้องตามสิทธิและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

อธิบาย นายจ้างจะต้องปฏิบัติต่อลูกจ้างตามสิทธิที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทุกอย่าง เว้นแต่กฎหมายนี้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา 15 ให้นายจ้างปฏิบัติต่อลูกจ้างชายและหญิงโดยเท่าเทียมกันในการจ้างงานเว้นแต่ลักษณะหรือสภาพของงานไม่อาจปฏิบัติเช่นนั้นได้

อธิบาย นายจ้างจะต้องปฏิบัติต่อลูกจ้างชายและหญิงโดยเท่าเทียมกันในการจ้างการทำงานเว้นแต่งานบางชนิดโดยลักษณะหรือสภาพของงานไม่อาจทำเช่นนั้นได้ ก็ได้รับการยกเว้นมาตรานี้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในเรื่องความเท่าเทียมกันของหญิงและชาย

มาตรา 16 ห้ามมิให้นายจ้างหรือผู้ซึ่งเป็นหัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงานกระทำการล่วงเกินทางเพศต่อลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงหรือเด็ก

อธิบาย ห้ามมิให้นายจ้างหรือหัวหน้างาน หรือผู้ควบคุมงาน หรือผู้ตรวจงานกระทำการอันเป็นการล่วงเกินทางเพศต่อลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงและเด็ก ซึ่งทั้งนี้นอกจากจะมีความผิดอาญาแล้วยังมีความผิดตามกฎหมายนี้อีก ซึ่งมีโทษปรับไม่เกิน 2 หมื่นบาทตามมาตรา 117

มาตรา 17 สัญญาจ้างย่อมสิ้นสุดเมื่อครบกำหนดระยะเวลาในสัญญาจ้างโดยมิต้องบอกกล่าวล่วงหน้า

ในกรณีที่สัญญาจ้างไม่มีกำหนดระยะเวลา นายจ้างหรือลูกจ้างอาจบอกเลิกสัญญาจ้างโดยบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบในเมื่อถึงหรือก่อนจะถึงกำหนดจ่ายค่าจ้างคราวหนึ่งคราวใด เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายค่าจ้างคราวถัดไปข้างหน้าก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้าเกินสามเดือน

ในกรณีที่นายจ้างเป็นฝ่ายบอกเลิกสัญญาจ้าง ถ้านายจ้างไม่ได้ระบุเหตุผลไว้ในหนังสือบอกเลิกสัญญาจ้าง นายจ้างจะยกเหตุมาตรา 119 ขึ้นอ้างในภายหลังไม่ได้

การบอกเลิกสัญญาจ้างตามวรรคสอง นายจ้างอาจจ่ายค่าจ้างให้ตามจำนวนที่จะต้องจ่ายจนถึงเวลาเลิกสัญญาตามกำหนดที่บอกกล่าวและให้ลูกจ้างออกจากงานทันทีได้ และให้ถือว่าการจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างตามวรรคนี้เป็น การจ่ายสินจ้างให้แก่ลูกจ้างตามมาตรา 582 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การบอกกล่าวล่วงหน้าตามมาตรา 17 นี้ไม่ใช้บังคับแก่การเลิกจ้างตามมาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา 583 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

อธิบาย กรณีเป็นการจ้างที่มีการกำหนดระยะเวลาในการจ้างไว้แน่นอน เมื่อการจ้างครบตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง สัญญาจ้างย่อมสิ้นสุดลงโดยไม่ต้องมีการบอกกล่าวล่วงหน้า

กรณีที่เป็นสัญญาจ้างที่ไม่มีกำหนดระยะเวลา นายจ้างหรือลูกจ้างอาจบอกเลิกจ้างโดยการบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นหนังสือให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบเมื่อถึงหรือก่อนจะถึงกำหนดการจ่ายสินจ้างคราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้มีผลเลิกสัญญาหรือเลิกจ้างเมื่อถึงกำหนดจ่ายค่าจ้างในคราวถัดไปก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้า 3 เดือนหรือเกิน 3 เดือน

หากนายจ้างเป็นฝ่ายบอกเลิกสัญญาจ้าง ถ้านายจ้างไม่ได้ระบุเหตุผลของการเลิกจ้างไว้ในหนังสือบอกเลิกจ้าง นายจ้างจะยกเหตุกรณีไม่จ่ายค่าชดเชยตามมาตรา 119 ขึ้นมาอ้างในภายหลังไม่ได้ อย่างไรก็ตาม นายจ้างอาจจ่ายค่าจ้าง 2 คราวติดต่อกันและให้ลูกจ้างออกจากงานไปในทันทีเลยก็ได้ และให้ถือว่าเป็นการจ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 542 อันเป็นการจ้างที่ไม่กำหนดเวลาจ้างเช่นกัน

การบอกกล่าวล่วงหน้าตามมาตรา 119 นี้ไม่ใช้บังคับแก่การเลิกจ้างกรณีลูกจ้างกระทำผิดต่อ นายจ้างตามมาตรา 119 ของกฎหมายนี้ และมาตรา 583 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 18 ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้นายจ้างต้องแจ้งการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อพนักงานตรวจแรงงาน ให้นายจ้างแจ้งด้วยตนเอง แจ้งโดยทางไปรษณีย์ หรือแจ้งโดยทางโทรสาร แล้วแต่กรณี ณ สถานที่ที่อธิบดีประกาศที่กำหนด

อธิบาย หากพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้นายจ้างต้องแจ้งการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อพนักงานตรวจแรงงาน นายจ้างแจ้งด้วยตนเอง หรือแจ้งโดยทางไปรษณีย์ หรือแจ้งโดยทางโทรสาร แล้วแต่กรณี ณ สถานที่ที่อธิบดีกำหนด

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการคำนวณระยะเวลาการทำงานของลูกจ้างตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นับวันหยุด วันลา วันที่นายจ้างอนุญาตให้หยุดงานเพื่อประโยชน์ของลูกจ้าง และวันที่นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างหยุดงานเพื่อประโยชน์ของนายจ้าง รวมเป็นระยะเวลาการทำงานของลูกจ้างด้วย

อธิบาย เพื่อประโยชน์ในการคำนวณระยะเวลาในการทำงานของลูกจ้าง ให้นับวันหยุด วันลาวันที่นายจ้างอนุญาตให้ลูกจ้างหยุดงานเพื่อประโยชน์ของลูกจ้างเอง และวันที่นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างหยุดงานเพื่อประโยชน์ของนายจ้าง รวมกันเป็นเวลาทำงานของลูกจ้างด้วย

มาตรา 20 การที่ลูกจ้างไม่ได้ทำงานติดต่อกันโดยนายจ้างมีเจตนาที่จะไม่ให้ลูกจ้างนั้นมีสิทธิไต่ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่านายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานในหน้าที่ใด และการจ้างแต่ละช่วงมีระยะเวลาห่างกันเท่าใดก็ตาม ให้นับระยะเวลาการทำงานทุกช่วงเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการได้สิทธิของลูกจ้างนั้น

อธิบาย นายจ้างไม่ให้ลูกจ้างทำงานติดต่อกันโดยเจตนาไม่ให้ลูกจ้างมีสิทธิไต่ในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่านายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานในหน้าที่ใด และการจ้างแต่ละช่วงมีระยะเวลาห่างกันเท่าใดก็ตาม ให้นับระยะเวลาการทำงานทุกช่วงเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการได้สิทธิต่าง ๆ ของลูกจ้างนั้น

มาตรา 21 ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้นายจ้างต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ให้นายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น

อธิบาย กรณีที่นายจ้างต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ให้นายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น

มาตรา 22 งานเกษตรกรรม งานประมงทะเล งานบรรทุกหรือขนถ่ายสินค้าเรือเดินทะเล งานที่รับไปทำที่บ้าน งานขนส่ง และงานอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาจะกำหนดในกฎกระทรวงให้มีการคุ้มครองแรงงานกรณีต่าง ๆ แตกต่างไปจากพระราชบัญญัตินี้ได้

อธิบาย งานเกษตรกรรม งานประมง และงานบรรทุกหรือขนถ่ายสินค้าเรือเดินทะเล งานที่รับไปทำที่บ้าน งานขนส่ง เหล่านี้ได้มีการกำหนดในกฎกระทรวงให้คุ้มครองแตกต่างไปจากพระราชบัญญัตินี้แล้ว ตามกฎกระทรวงต่าง ๆ ดังนี้

หมวด 2 **การใช้แรงงานทั่วไป**

มาตรา 23 ให้นายจ้างประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทราบ โดยกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันของลูกจ้างได้ไม่เกินเวลาทำงานของแต่ละประเภทงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่วันหนึ่งต้องไม่เกินแปดชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง เว้นแต่งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะมีเวลาทำงานปกติวันหนึ่งต้องไม่เกินเจ็ดชั่วโมง แต่เมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งไม่เกินสี่สิบสองชั่วโมง

ในกรณีที่นายจ้างไม่อาจประกาศกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันได้ เนื่องจากลักษณะหรือสภาพของงาน ให้นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันกำหนดชั่วโมงทำงานแต่ละวันไม่เกินแปดชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง

อธิบาย ให้นายจ้างประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างได้ทราบ โดยกำหนดเวลาเริ่มทำงานและเวลาเลิกงานในแต่ละวันของลูกจ้าง โดยที่ต้องไม่เกินไปกว่าเวลาทำงานในแต่ละประเภทที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่วันหนึ่งต้องไม่เกินกว่า 8 ชั่วโมง และรวมทั้งหมดสัปดาห์หนึ่งไม่เกิน 48 ชั่วโมง เว้นแต่งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของลูกจ้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานเกินกว่าวันละ 7 ชั่วโมงไม่ได้ และเมื่อรวมเวลาทั้งสิ้นแล้วไม่เกินกว่าสัปดาห์ละ 42 ชั่วโมง

สำหรับกรณีตามวรรคหนึ่งนี้ ขณะนี้ได้มีกฎกระทรวงฉบับที่...และฉบับที่... ออกมากำหนดเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการทำงานและกำหนดงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของลูกจ้าง ดังนี้

- (1) งานที่ต้องทำได้ดิน ใต้น้ำ ในถ้ำ ในอุโมงค์ หรือในที่อับอากาศ
- (2) งานเกี่ยวกับกัมมันตภาพรังสี

- (3) งานเชื่อมโลหะ
- (4) งานขนส่งวัตถุอันตราย
- (5) งานผลิตสารเคมีอันตราย
- (6) งานที่ต้องทำด้วยเครื่องมือหรือเครื่องจักรซึ่งผู้ทำได้รับความสั่นสะเทือนอันอาจเป็นอันตราย

(7) งานที่ต้องทำเกี่ยวกับความร้อนจัดหรือความเย็นจัดอันอาจเป็นอันตราย
วรรคสองในกรณีที่นายจ้างไม่อาจกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของการทำงานในแต่ละวันได้เนื่องจากลักษณะและสภาพของงานนั้น ๆ นายจ้างและลูกจ้างจะตกลงกันกำหนดชั่วโมงทำงานในแต่ละวันไม่เกิน 8 ชั่วโมง และเมื่อรวมกันแล้วไม่เกินสัปดาห์ละ 48 ชั่วโมงก็ได้

มาตรา 24 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราว ๆ ไป

ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉิน หรือเป็นงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่จำเป็น

อธิบาย ในวันทำงานนายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาไม่ได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้างเป็นคราว ๆ ไป

อย่างไรก็ดีนายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่จำเป็น หากงานที่ทำนั้นมีลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไป หากหยุดก็จะทำให้งานนั้นเสียหายได้ เช่น งานโรงพยาบาล งานโรงแรม หรืองานประมง เป็นต้น หรือเป็นงานฉุกเฉิน เช่น หมอผ่าตัดคนไข้จนเลยเวลาทำงานปกติต้องผ่าตัดจนเสร็จสิ้น เป็นต้น หรืออาจเป็นงานอื่นที่จะกำหนดในกฎกระทรวงต่อไป

มาตรา 25 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุด เว้นแต่ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉิน นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น

นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้สำหรับกิจการโรงแรม สถานพยาบาล งานขนส่ง ร้านอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม สโมสร สถานพยาบาล หรือกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์แก่การผลิต การจำหน่าย และการบริการ นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานนอกจากที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองในวันหยุดเท่าที่จำเป็น โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราว ๆ ไป

อธิบาย นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดไม่ได้ เว้นแต่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดก็จะทำให้งานนั้นเสียหายหรือเป็นงานฉุกเฉิน นายจ้างก็สามารถให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น